

**Силабус навчальної дисципліни
« Ціноутворення »**

**Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування**

Рівень освіти	фахова передвища
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента
Семестр	3/4
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	3 кредити/90 годин.
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Предметом дисципліни є порядок формування цін на товари та послуги. Вивчення даної дисципліни спрямоване на підвищення рівня загальноекономічної підготовки студентів і формування в них теоретичних та практичних навичок з ціноутворення в умовах ринкової економіки.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	<p>В умовах ринкової економіки важливого значення набуває процес ціноутворення. Саме ціни визначають структуру випуску продукції, впливають на рух матеріальних потоків, прибутковість будь-якого підприємства, рівень добробуту населення. Правильна методика встановлення цін, розумна цінова політика, послідовна реалізація обґрунтованої цінової стратегії – це необхідні компоненти успішної діяльності будь-якого підприємства, яке працює в ринкових умовах.</p> <p>Мета вивчення дисципліни - формування у студентів комплексу знань з теоретичних та методологічних основ ціноутворення, оволодіння ними прийомами розробки цінової політики і стратегії, методами розрахунків внутрішніх, зовнішньоторговельних, світових, оптових і роздрібних цін, цін міжнародних контрактів та ін.</p>
Чому можна навчитися (результати навчання)	<p>РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.</p> <p>РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.</p> <p>РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.</p> <p>РН 07. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.</p> <p>РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.</p>
Як можна користуватися набутими знаннями і	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права,</p>

вміннями (компетентності)	<p>прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності</p> <p>СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.</p> <p>СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 8. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p>
Зміст дисципліни	<p style="text-align: center;">Розділ 1. Теоретичні засади ринкового ціноутворення</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Теоретичні основи ціноутворення</p> <p>Основні теорії ціноутворення. Теорія трудової вартості, теорія Виробництва, теорія трьох чинників, теорія граничної корисності, неокласична теорія.</p> <p>Попит і пропозиція як ціноутворюючі чинники. Закон попиту. Взаємодія попиту і пропозиції, ціна рівноваги. Цінова еластичність, коефіцієнти еластичності. Еластичність попиту та її чинники, еластичність пропозиції.</p> <p>Формування цін залежно від типу ринку. Політика ціноутворення на ринку досконалої конкуренції. Особливості встановленій цін на ринку монополістичної конкуренції. Олігополія як чинник ціноутворення. Формування цін в умовах монополії.</p> <p style="text-align: center;">Тема 2. Види та функції цін</p> <p>Система цін. Ціни світового та внутрішнього ринків. Класифікація цін за рівнем свободи. Диференціація цін за галузевою формою продукції. Ціна підприємства і ціна реалізації, їх взаємозв'язок. Класифікація цін за територіальним поширенням. Урахування в цінах витрат з доставки продукції до споживача. Франкування цін на внутрішньому ринку. Довідкові та ціни фактичних угод. Стартові та лімітні ціни. Сезонні ціни. Зв'язок між цінами, що функціонують в економіці.</p> <p>Обліково-інформаційна функція ціни та її роль в економіці. Розподільча функція. Стимулююча і балансуєча функції ціни Та їх взаємозв'язок. Функція ціни як засіб раціонального розміщення виробництва.</p> <p style="text-align: center;">Тема 3. Склад ціни та формування її елементів</p> <p>Склад ціни. Обов'язкові та необов'язкові елементи ціни. Структура ціни. Роль витрат у формуванні ціни. Групування витрат за елементами статтями калькуляції. Склад собівартості за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.</p> <p>Методи обліку витрат у ціноутворенні. Суть методу обліку повних витрат та його недоліки. Метод обліку прямих витрат. Маржинальний дохід.</p> <p>Методи визначення в ціні прибутку. Нормативний метод. Граничні та розрахункові нормативи рентабельності. Залишковий метод визначення прибутку в ціні.</p>

Формування в ціні товарних податків. Акцизний податок, ставки акцизного податку. Особливості визначення в ціні вітчизняних товарів акцизного податку на основі відсоткової ставки. Податок на додану вартість і його визначення в ціні.

Тема 4. Методи ринкового ціноутворення

Витратні методи ціноутворення. Метод повних витрат. Метод надбавок. Метод безбитковості та цільового прибутку. Графік безбитковості. Визначення точки безбитковості аналітичним шляхом.

Методи, що спираються на попит. Метод бальної оцінки. Визначення ціни методом прямих витрат та умови ефективності його застосування.

Методи з орієнтацією на конкуренцію. Метод лідера та сфера його поширення. Питома ціна та параметричні індекси якості. Індиферентна ціна. Особливості визначення цін на продукцію виробничо-технічного призначення. Основні положення визначення ціни методом відносної оцінки технічного рівня продукції.

Метод тендерного ціноутворення та сфери його застосування.

Тема 5. Ціноутворення на зовнішньому ринку

Особливості формування цін на зовнішньому ринку. Світові ціни та їх характеристика. Біржові котирування. Ціни товарних аукціонів. Ціни торгів. Ціни міжнародних контрактів та способи їх фіксації.

Особливості встановлення цін на експортно-імпорту продукцію. Визначення експортних цін та врахування в їх складі товарних податків. Індикативні ціни.

Формування цін на імпорту продукцію. Визначення митної вартості. Встановлення в цінах ввізного мита, митних зборів та акцизного податку. Визначення ціни придбання товару.

Розділ 2. Стратегічні основи процесу ціноутворення

Тема 6. Цінова політика підприємства

Цінова політика підприємства та її основні цілі. Необхідність проведення умов безбитковості та його завдання. Визначення мінімальної зміни обсягу реалізації за умови зміни самої ціни. Умови досягнення безбитковості при зміні ціни та змінних витрат. Вплив на безбитковий приріст реалізації зміни постійних витрат. Графік досягнення безбитковості продажу при одночасній зміні ціни та постійних витрат, Визначення безбитковості зміни ціни продажу в умовах пасивного ціноутворення.

Цінова стратегія підприємства та її види. Стратегія низьких цін та умови її ефективності. Стратегія високих цін та умови її ефективності. Переваги та недоліки стратегії високих цін. Стратегія нейтрального ціноутворення. Особливості формування цінової стратегії на певні асортиментні групи товарів.

Система цінових знижок. Кількісні цінові знижки. Розробка шкали кількісних кумулятивних знижок. Знижки за швидкість платежу, сезонні, дилерські та інші види знижок.

Тема 7. Державна цінова політика та її вплив на економічні процеси

Цінова політика держави та її основні цілі. Необхідність державного регулювання цін. Основні форми втручання держави у процес ціноутворення.

Пряме регулювання цін та його методи. Непрямі методи державного регулювання цін. Цілі державного регулювання цін. Регулювання цін на продукцію монопольних утворень. Декларування цін.

Система органів ціноутворення, їхні завдання та функції. Контроль за

	<p>додержанням дисципліни цін. Система органів контролю за цінами.</p> <p>Вплив на економіку втручання держави у процеси ціноутворення шляхом введення фіксованих, або граничних цін. Вплив на рівноважну ціну акцизного збору та податку на додану вартість. Розподіл податкового тягаря між виробниками та споживачами продукції. Економічні наслідки запровадження ввізного мита в цінах на імпортовану продукцію.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни “Ціноутворення” є розкриття:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоретичних засад ціноутворення; методики формування цін та її окремих елементів; сутності методів ринкового ціноутворення; особливостей установа цін на ринку; методологічних підходів до розробки цінової політики та стратегії підприємства. <p>У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:</p> <p><i>знати:</i> теоретичні основи ціноутворення; види та функції цін; основні закономірності процесу ціноутворення; механізм ціноутворення; специфіку ціноутворення на основних сегментах світового ринку; особливості цінової політики та стратегії підприємства; методики розрахунку цін.</p> <p><i>вміти:</i> формувати ціни на продукцію, товари, послуги у конкретних ринкових умовах в залежності від мети підприємства; давати науково-обґрунтовану оцінку впливу ціноутворюючих факторів; проводити розрахунок різних видів цін та обґрунтовувати доцільність вибору певної методики.</p> <p>Методи навчання</p> <p>Викладання даної дисципліни проводиться із застосуванням лекцій, семінарських (практичних) занять. Застосовуються методи проблемного навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проблемний виклад матеріалу - частово-пошуковий (евристичний) - дослідницький (при написанні рефератів) <p>Викладення лекційного курсу здійснюється із застосуванням словесних та наочних методів навчання. При проведенні практичних занять передбачається застосування роздаткового матеріалу. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, передбачається розв’язання задач, дискусійне обговорення проблемних питань, що стосується ціноутворення, здійснюється тестовий контроль.</p> <p>Форми навчання: очна, дистанційна</p>
<p>Передумови для вивчення дисципліни</p>	<p>Вивчення дисципліни “Ціноутворення” передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із дисциплін: «Економічна теорія», «Бухгалтерський облік», «Статистика», «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств».</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>У процесі вивчення дисципліни “Ціноутворення” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточне тестування та опитування; - аналітичні звіти, реферати; - презентації результатів виконаних завдань та досліджень; - ситуаційні завдання; - підготовка та перегляд відеороликів; - підсумкове тестування та усне опитування. <p>Оцінювання знань студентів здійснюється за шкалою: «12,11,10» - відмінно - заслуговує студент, котрий виявив всебічні,</p>

	<p>системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, виявив уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, передбачених програмою дисципліни, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи і професійній діяльності.</p> <p>«9,8,7» - добре - студент отримує за виявлені системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіння відомостями з основної літератури, уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, передбачених програмою дисципліни, але припускається несуттєвих помилок, які може самостійно виправити.</p> <p>«6,5,4» - задовільно - заслуговує студент, котрий виявив знання навчального матеріалу в мінімальному обсязі необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності, володіє обмеженими відомостями з основної літератури, виявив обмежені уміння вирішення практичних завдань, передбачених програмою дисципліни, припускається суттєвих помилок, які може виправити лише під керівництвом викладача.</p> <p>«3,2,1» - незадовільно - ставиться студенту, котрий не має знань зі значної частини навчального матеріалу, не спроможний самостійно опанувати програмний матеріал і потребує повторного вивчення дисципліни.</p>
<p>Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни</p>	<p>Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №436-IV; редакція від 01.01.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text . 2. Податковий кодекс України: Закон України від 02..12.2010 №2755-VI; редакція від 22.01.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text . 3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII; редакція від 19.11.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text . 4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР; редакція від 08.03.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text 5. Про ціни і ціноутворення. Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI; редакція від 09.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17 6. Колесников О. В. Ціноутворення: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 144 с. 7. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч.-метод, посібник для самост. вивч. диск. - К.: КНЕУ, 2003. -91с. 8. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2001.-122 с. 9. Шкварчук Л. О. Ціни і ціноутворення: Навч. посібник.- К.: Кондор, 2003. -214 с. <p>Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://zakon2.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
<p>Циклова комісія</p>	<p>фінансово-облікових дисциплін</p>
<p>Семестровий контроль, екзаменаційна методика</p>	<p>3 семестр – Залік (тестування, виконання практичних завдань)</p>
<p>Викладач(і)</p>	<p><i>Смочко В. Ю. спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат економічних наук.</i></p>